

Måltrost *Turdus philomelos*

Global utbredelse

Måltrosten er som hekkefugl utbredt gjennom det meste av Europa, men mangler i Island og i områdene nærmest Middelhavet, og er videre utbredt i et belte gjennom Russland og Sibir øst til Baikalsjøen. Den finnes dessuten i det nordlige Tyrkia, Kaukasus og det nordlige Iran. Arten er også innført og etablert i Australia (Melbourne-området) og New Zealand. Måltrosten er innenfor dette utbredelsesområdet delt i flere underarter.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Måltrosten hekker over det meste av landet nord til Finnmark. Den mangler i høyfjellet, men går helt opp til bjørkebeltets øvre grense, der den er funnet hekkende i over 1000 meters høyde. Den er observert enda høyere, men trolig bare på næringsjakt. På Vestlandet er bestanden ytterst på kysten heller glissen, og arten mangler for eksempel på flere øyer utenfor Bergen. I Nord-Norge er måltrosten relativt vanlig nord til midtre Troms. Lenger nord forekommer den sparsomt, og i ytre Finnmark mangler den helt. Arten er funnet hekkende i Lofoten og Vesterålen, hvor den ifølge Haftorn (1971) skulle mangle. Det er vanskelig å si om dette er en reell spredning, eller bare skyldes manglende undersøkelser. Ellers har det ikke skjedd noen vesentlige endringer i utbredelsen de siste 20 årene.

Måltrosten er en vanlig fugl i barskogene våre, og trives godt også i blandingsskog. Den kan også hekke i rein lauvskog, og noen steder på Vestlandet er den nesten like vanlig her som i barskog. Den foretrekker områder med velutviklet undervegetasjon i form av busker eller små trær. Unggran er sterkt ettertraktet som reiretre, og måltrosten er vanlig i yngre granplantefelt hvor den etablerer seg når trærne er ca. to meter høye. På Vestlandet er den også funnet hekkende i nesten treløse områder med kraftige einerbuser. På De britiske øyer og på Kontinentet er måltrosten en nesten like vanlig byfugl som svarttrosten, men her i landet er den ennå stort sett en villmarksfugl. Den har likevel klart å etablere seg i noen byer i Sør-Norge, og finnes her helst i villastrøk og i større hager og parker.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

I Norge finner vi den største tettheten av måltrost i gran-skog og i blandingsskog med innslag av gran. I disse

områdene er den en av de dominerende artene. I rein lauvskog og i furuskog er tettheten betydelig lavere. I fjellbjørkeskogen er bestanden normalt temmelig glissen, og særlig i øvre deler kan det være langt mellom parene. I Rogaland er gjennomsnittstettheten beregnet til 15-20 par/km² (Carlsson m.fl. 1988). Totalt er hekkebestanden i Norge anslått til mellom 500.000 og 1.000.000 par.

Både på Vestlandet og i Nord-Norge har måltrostbestanden helt klart økt i dette århundre. Dette har klar sammenheng med den økte granplantingen, men i Nord-Norge har en del av økningen trolig skjedd uavhengig av dette. Det er imidlertid ikke kjent noen vesentlige endringer i bestandsstørrelsen de siste 20 årene.

Hekkebiologi

Måltrosten er territoriell, men en god del av næringen finner den utenfor territoriet. Fuglene sitter helst i toppen av en gran eller et annet høyt tre og synger, og sangen høres for det meste tidlig om morgenen og om kvelden, sjelden midt på dagen. Måltrosten synger mest intenst tidlig i hekkesesongen, og kan være nesten taus seint i sesongen.

Måltrosten plasserer helst reiret i grantrær med tett greinverk, men reiret kan også ligge i en furu eller av og til i et lauvtre. På Vestlandet ligger reiret ofte i en einerbusk. Eggene legges vanligvis i mai, rugetiden er ca. 12 dager og etter ca. to uker er ungene flygedyktige. To kull forekommer, det andre kullet legges da i juni eller juli. Måltrosten skyr ofte reiret ved forstyrrelser i rugetiden.

Trekkforhold

Måltrosten er en trekkfugl som om våren ankommer landet i slutten av mars eller begynnelsen av april. Trekket fortsetter ut i mai, og fuglene ankommer Sør-Varanger i midten av måneden. Høsttrekket tar til i september og fortsetter ut i oktober, med enkelte etternølere i begynnelsen av november. Fuglene trekker mot sørvest, og går via De britiske øyer til overvintningsområdene i Spania og Portugal, og noen drar videre helt til NV-Afrika. Måltrosten observeres sjelden om vinteren her i landet, men enkeltindivider kan overvintre langs kysten av Sør-Norge.

Frank Helén Pedersen

Måltrost *Turdus philomelos*

1277 ● Konstatert hekking

323 ● Sannsynlig hekking

568 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

